

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดลำดับชั้นทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประการหนึ่งที่แสดงถึงสถานภาพ หรือตำแหน่งของปัจเจกบุคคล ในสังคมที่เขาอาศัยอยู่ในลักษณะที่ลดหลั่นกันลงมา หรือในลักษณะที่ไม่มีความเท่าเทียมกัน แม้แต่กลุ่มสังคมกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งถือได้ว่าไม่มีการจัดลำดับชั้นภายในกลุ่มอย่างเป็นทางการ แต่ยังมีมุมมองสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน แยกจากคนอื่น ๆ มองในแง่ของการมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน หรือมองในแง่ของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ใหม่และเก่าไม่เท่ากัน ระบบการจัดลำดับชั้นเกิดขึ้นได้จากการที่สมาชิกในสังคมมีการจำแนกแยกกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น จำแนกตามอาชีพที่แต่ละคนทำ สมาชิกที่มีอาชีพแบบเดียวกันมักจะมีความรู้สึกนึกคิดในตนเองเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นในแบบแผนที่คล้ายคลึงกัน บ่อยครั้งที่สมาชิกของชั้น (Strata) มีการคบหาสมาคมจำกัดเฉพาะสมาชิกในกลุ่มของตน ซึ่งเป็นทางนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคมแตกต่างกัน และแยกจากกันกับของสมาชิกกลุ่มอื่น ประสบการณ์พิเศษที่ได้รับในเฉพาะกลุ่มจะทำให้เกิดแบบแผนพฤติกรรมและความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการแต่งกาย สันทนการ และอื่น ๆ เฉพาะกลุ่มขึ้นมา ความแตกต่างในเรื่องความสนใจ แรงจูงใจ ความสามารถ และการดำเนินชีวิตล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการเข้าใจและการคาดการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของคนเราเป็นอย่างยิ่ง

การที่จะทราบว่าสมาชิกในสังคมหนึ่งอยู่ในลำดับชั้นใด อาจจะพิจารณาได้จาก การสังเกตพฤติกรรมระหว่างกันของบุคคล หรือสังเกตจากการมีรสนิยม หรือแบบแผนความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน ถ้าสังคมนั้นมีการแบ่งแยกลำดับชั้นทางสังคมอย่างชัดเจน (เช่น ระบบวรรณะในสังคมของประเทศอินเดีย) การสังเกตพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่อยู่ต่างชั้นกันจะเห็นได้ง่ายและชัดเจน แต่ถ้าวเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกลำดับชั้นไม่ชัด พฤติกรรมระหว่างบุคคลหรือแบบแผนความเป็นอยู่ของคนที่อยู่ต่างชั้นกันอาจจะสังเกตได้ยาก การพิจารณาลำดับชั้นทางสังคมอาจทำได้อีกทางหนึ่งคือ การใช้เครื่องมือในการวัด

เช่น รายได้ อาชีพ หรือการศึกษา ถ้าเครื่องมือวัดดังกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ที่สมาชิกในสังคมนำมาใช้ในการพิจารณาจัดชั้นของบุคคล

สำหรับสังคมไทย เครื่องมือหรือหลักเกณฑ์สำหรับจัดลำดับชั้นทางสังคมที่พอจะเห็นได้งายก็คือ ตำแหน่งหน้าที่การงาน การจำแนกความสูงค่าในเรื่องนี้จะมีในกลุ่มบุคคลที่มีอาชีพรับราชการ หรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานในหน่วยงานที่มีการจัดลำดับการทำงาน ของบุคคลอย่างแจ่มชัด เช่น องค์การรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานธุรกิจเอกชนต่าง ๆ สำหรับบุคคลทั่วไปอาจใช้หลักเกณฑ์อื่น ๆ วัดได้หลายอย่าง เช่น รายได้ การศึกษา หรือ การมีทรัพย์สิน การใช้หลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งจัดลำดับชั้นของบุคคล บางกรณีจะเกิดความไม่สอดคล้องในเรื่องลำดับชั้นของบุคคลได้ เช่นคนที่จัดอยู่ในลำดับชั้นสูงเมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในเรื่องรายได้ อาจเป็นคนที่อยู่ในลำดับชั้นต่ำก็ได้ ถ้าพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในเรื่องการศึกษา ความไม่สอดคล้องในลักษณะดังกล่าวนี้ ในทางวิชาการ จึงมักใช้หลักเกณฑ์หลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กันสำหรับพิจารณาลำดับชั้นของบุคคล

ด้วยเหตุที่ยังไม่มีใครมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดลำดับชั้นทางสังคมในประเทศไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบท จึงไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่ามีหลักเกณฑ์อะไรบ้างที่มีความเหมาะสมมากพอ และสามารถถือเป็นเครื่องมือในการวัดลำดับชั้นทางสังคมของบุคคล จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า การนำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาใช้วัดลำดับชั้นทางสังคมในชนบทของประเทศไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางวิชาการ หรืออาศัยหลักเกณฑ์ที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยในสังคมอื่น ๆ นั้น จะมีความเหมาะสมและเชื่อถือได้เพียงใด การทดสอบความเหมาะสมของหลักเกณฑ์สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้อาศัยการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนที่ศึกษาเกี่ยวกับลำดับชั้นของตัวเอง และของคนอื่นในชุมชนเดียวกัน เปรียบเทียบกับลำดับชั้นของบุคคลที่วัดโดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดลำดับชั้นทางสังคมของสังคมไทย ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาโดยตรง จนเป็นผลสำเร็จและพิมพ์เผยแพร่ นอกจากนี้การศึกษาเรื่องราวที่ใกล้เคียงกัน เช่น การศึกษาเรื่องความแตกต่างทางสังคม (Social differentiation) ในเขตเทศบาลเมืองพระนครที่ร้อยชษาของ นาย โกลโย อากา และนางสาวคุณณี เกวดี แห่งสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ผลการวิจัยเบื้องต้นในวารสารสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ "อยุธยา"^(๑) และจะมีผู้พูดถึงเรื่องนี้ก็เป็นที่แน่เพียงการพูดถึงตามแนวความคิดซึ่งอ้างอิงหลักวิชาทางสังคมวิทยาตามทัศนะของผู้เขียน ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งก็เป็นทัศนะกว้าง ๆ พิจารณาการจัดลำดับชั้นทางสังคมของสังคมไทยทั้งหมด หรือของสังคมในเมืองหลวง การพิจารณาตามทัศนะดังกล่าว มีผลทำให้คนชนบท ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่าเป็นผู้ประกอบการอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ถูกจัดลำดับให้อยู่ชั้นต่ำสุดของโครงสร้างรูปปิระมิดแห่งชนชั้นของสังคมไทย ดังเช่นที่ ดร. ไพฑูรย์ เกื้อแก้ว^(๒) ได้พิจารณาระบบการแบ่งชนชั้นของสังคมไทยไว้ ๒ วิธี คือ วิธีที่เรียกว่า Subjective criteria พิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวันและวิธีที่สองคือ Objective criteria พิจารณาการแบ่งชั้นของสังคมในแง่ของเกียรติภูมิและฐานะทางสังคมของกลุ่มบุคคลในขอบเขตของประเทศชาติโดยรวม โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

(๑) เจ. โกลโย อากา. "ความแตกต่างทางสังคมในเมืองอยุธยา" วารสารสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ, รายงานเบื้องต้นการวิจัย (พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์ กรกฎาคม ๒๕๑๔) หน้า ๓๑๓ - ๓๒๓ และหน้า ๓๓๓ - ๓๓๔

(๒) ไพฑูรย์ เกื้อแก้ว. ลักษณะสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๒ พระนคร : โรงพิมพ์ เลียงเชียงจางเจริญ ๒๕๑๓) หน้า ๑๑๔ - ๑๑๕

- (๑) ตระกูล
- (๒) ความสำเร็จในวงราชการ
- (๓) อำนาจในทางเศรษฐกิจและการเมือง
- (๔) ความมั่งคั่งในเงินทอง
- (๕) การศึกษา
- (๖) ชนิดของอาชีพ

ลำดับชั้นทางสังคมพิจารณาในด้าน Subjective criteria จะมีลักษณะเป็นระบบ
 ชั้นแบบเห็นอกว่า - ต่ำกว่า คือ ชั้นแบบเจ้านาย คนมี ผู้ดี ข้าราชการ กับ ไพร
 หรือขาว คนจน ชีชา และประชาชน หรือเป็นแบบ เจ้านาย (นายทุน) ชาวกรุง คน
 ในเมือง กับ คนธรรมดา (กรรมกร) ชาวบ้านนอก และชาวนา และได้แบ่งลำดับชั้น
 ของสังคมโดยพิจารณาในด้าน Objective criteria ไว้ ๕ ระดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) ครอบครัวของเจ้านายมีอำนาจ และเป็นเจ้าของแผ่นดิน
- (๒) ครอบครัวผู้สืบสกุลในวงการทหาร
- (๓) พระ และครอบครัวระดับขุนนาง
- (๔) พ่อค้า และ ขางฝีมือ
- (๕) ชาวนาอิสระ และชาตาสที่ไม่มีอิสระ

สำหรับผลงานของนักวิชาการชาวต่างประเทศชื่อ Wendell Blanchard^(๓)
 ได้อธิบายลักษณะโครงสร้างทางสังคมในกรุงเทพฯ โดยอาศัยผลการศึกษาวิจัยของกลุ่ม
 นักวิจัยในโครงการหนึ่งของ Human Relations Area Files ซึ่งตัวของเขามีส่วน

(๓)

Wendell Blanchard, Thailand: its people, its society, its culture (New Haven : H.R.A.F. Press, 1968) pp. 410 - 415

รวมอยู่ด้วยไว้ว่า ถ้านำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการเมือง ระเบียบการศึกษา การมองชีวิต และภูมิหลังของครอบครัวมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้นแล้ว พบว่า สังคมกรุงเทพฯ จะมีชั้นทางสังคมอยู่ ๕ ระดับ คือ

(๑) ชนชั้นผู้ดีตระกูลสูง (aristocracy) ซึ่งประกอบด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ หรือพวกขุนนางชั้นสูงซึ่งได้รับมรดกตกทอดทั้งตำแหน่ง และอำนาจกันต่อ ๆ มา

(๒) ชนชั้นนำ (elite) ประกอบด้วยผู้นำทางการเมือง ทางธุรกิจ หรือผู้นำในค่านิยมความชำนาญพิเศษ (profession)

(๓) ชนชั้นกลางคองข้างสูง ได้แก่พวกพอค้า หรือพวกที่รับราชการระดับคองข้างสูง (white - collar - workers)

(๔) ชนชั้นกลางคองข้างต่ำ ได้แก่พวกคณงานที่มีฝีมือ หรือพวกช่างฝีมือโดยตรง

(๕) ชนชั้นต่ำ ได้แก่ผู้ที่เป็นแรงงานไม่มีฝีมือ หรือพวกที่มีอาชีพเป็นลูกจ้างตามบ้าน และรวมถึงชาวนาที่ย้ายถิ่นเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ เมื่อถึงระยะที่ว่างจากการเพาะปลูก

ลำดับชั้นทางสังคมตามแนวความคิดของ W.Blanchard มีขอบเขตเฉพาะอยู่แต่สังคมในกรุงเทพฯ เท่านั้น เกือบจะไม่รวมชาวชนบท นอกจากชาวชนบทบางส่วนที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานรับจ้างต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างทำงานชั่วคราว เมื่อว่างจากการทำงานทางคานเกษตรกรรม

การศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคมในหมู่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาชาวต่างประเทศนั้น ไคกระทำอย่างกว้างขวาง มีการศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ กัน และใช้วิธีศึกษาวิจัยแตกต่างกันออกไป วิธีการศึกษาของนักวิชาการแต่ละคนได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ข้อดี และข้อเสียมากมาย ทำให้มีการปรับปรุง และแก้ไขระเบียบวิธีศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับปรากฏการณ์ในเรื่องนี้ และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้มากขึ้นในระยะต่อ ๆ มา

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่า วิธีพื้นฐานที่นำมาใช้กำหนดตำแหน่งของบุคคลที่อยู่ในระบบชนชั้นมี ๓ วิธี คือ (๔)

๑. Objective method เป็นวิธีที่ผู้ศึกษา หาลักษณะมาใช้สำหรับพิจารณาว่าใครจะอยู่ลำดับชั้นใดของสังคม และมักจะใช้ตัวชี้ประเภทต่าง ๆ เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดชั้น เช่น ตัวชี้ในเรื่องรายได้ อาชีพ หรือการศึกษา เป็นต้น

๒. Subjective method เป็นวิธีศึกษาลำดับชั้นทางสังคมโดยอาศัยการสอบถามบุคคลในชุมชนที่ศึกษาว่า เขาจัดลำดับชั้นตัวของเขาเองอย่างไร วิธีนี้อาจเรียกว่าเป็นวิธีประเมินชั้นของตัวเอง (self - placement)

๓. Reputational method เป็นวิธีที่บุคคลจัดลำดับบุคคลอื่นในชุมชนเกี่ยวกับว่าอยู่ในลำดับชั้นใดของสังคม การศึกษาคือวิธีนี้ ผู้ศึกษาจะต้องเลือกสมาชิกในชุมชนมากลุ่มหนึ่ง (จำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับผู้ศึกษา) เป็นกลุ่มบุคคลที่รู้จักคนอื่น ๆ หรือรู้เรื่องราวเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ของบุคคลอื่นในชุมชนเป็นอย่างดี กลุ่มบุคคลที่ใคร่เลือก จะเป็นผู้แสดงความคิดเห็น หรือเป็นผู้ตัดสินลำดับชั้นของบุคคลอื่นในชุมชน ถ้าบุคคลในกลุ่มที่เลือกมาศึกษานั้น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนวัน และจัดบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนให้อยู่ในลำดับชั้นต่าง ๆ อย่างมีความสอดคล้องกัน ผู้ศึกษาจะทราบลักษณะโครงสร้างชนชั้นของชุมชนได้ (บางกรณีก็ถือว่าวิธีนี้เป็นลักษณะหนึ่งของ Subjective method)

การเลือกวิธีใดมาศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้วิจัย และปัญหาที่จะวิจัย เพราะแต่ละวิธีมีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถนำมาใช้ศึกษาได้ทุกครั้ง เช่นการศึกษาแบบ reputational method จะใช้ได้สักก็ต่อเมื่อเขตกการวิจัยเป็นชุมชนที่สมาชิกทุกคนในชุมชนรู้จักกันอย่างทั่วถึง และฐานะความเป็นอยู่ระหว่างกัน ส่วนการศึกษาแบบ Objective method สามารถนำมาใช้ได้กว้างขวางกว่า และศึกษาได้ทั้งในชุมชนขนาดเล็ก และ

(๔) David Krech, Richard S. Crutchfield and Egerton L. Ballachey, Individual in Society (New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1962) pp. 313 - 315

ขนาดใหญ่นี้มีสมาชิกในชุมชนจำนวนมาก การศึกษาค้นคว้าวิธีนี้ ระยะแรกมักใช้ตัวชี้อันดับอันหนึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลำดับชั้น เช่น ใช้ตัวชี้ในเรื่องอาชีพ ได้แก่งานของ Counts, Lehman and Witty, W.A. Anderson, Mapheus Smith, Deeg and Paterson และ Welch (๕) ซึ่งใช้วิธีศึกษาค้นคว้าคล้ายกัน โดยการนำรายชื่ออาชีพต่าง ๆ ไปถามกลุ่มบุคคลที่ศึกษาว่าจะจัดอาชีพตามรายชื่ออันไว้ในระดับชั้นใด อาชีพอันดับที่ ๑ เป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นสูงสุด ดังเช่นผลการศึกษาของ Counts (๖) พบว่า อาชีพนายธนาคารเป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นสูงสุด และอาชีพซุกกิน เป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นต่ำสุด เป็นต้น ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ North and Hatt (๗) ศึกษาการจัดลำดับชั้นทางอาชีพเพื่อเสนอต่อศูนย์วิจัยความคิดเห็นในชาติของสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาที่ได้ปรับปรุงวิธีการศึกษาโดยการเลือกชาวอเมริกันมาเป็นตัวแทนด้วยวิธีสุ่มตัวอย่าง และให้ชาวอเมริกันเหล่านี้จัดอันดับอาชีพ ๙๐ ชนิด ว่าอาชีพใดเป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นดีที่สุด (excellent) ดี (good) ปานกลาง (average) คอนข้างปานกลาง (below average) และต่ำ (poor) และให้คะแนนอาชีพที่จัดว่าดีที่สุดเท่ากับ ๑๐๐ คะแนน อาชีพที่มีลำดับชั้นต่ำที่สุดเท่ากับ ๒๐ คะแนน ผลการศึกษาพบว่าอาชีพผู้พิพากษาศาลสูงของสหรัฐ เป็นอาชีพที่ได้รับการจัดลำดับให้อยู่ในระดับสูงสุด และอาชีพชักรองเท้า เป็นอาชีพที่มีลำดับชั้นต่ำที่สุด

(๕) Bernard Barber, Social Stratification (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1957) p.100

(๖) Ibid., p.101

(๗) National Opinion Research Center, "Jobs and Occupations: A Popular Evaluation," Pub. Opin. News, 9 (1947) pp. 3 - 13, reprinted in R. Bendix and S.M. Lipset, eds., Class, Status and Power: A Reader in Social Stratification (The Free Press of Glencoe, Inc., 1953) pp.411 - 426

การใช้ตัวชี้ตัวใดตัวหนึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้น มักจะเกิดปัญหา
ยุ่งยากขึ้น แม้วาตัวชี้ที่นำมาใช้นั้น จะเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นตัวชี้ที่บ่งถึงลำดับชั้นของ
บุคคลโดยแท้จริงก็ตาม เพราะบางกรณีจะพบว่าบุคคลคนเดียวกันถูกจัดให้อยู่ในลำดับชั้น
แตกต่างกัน เช่น ถ้าใช้ตัวชี้ในเรื่องอาชีพมาพิจารณาจะมีลำดับชั้นต่ำ แต่ถาจัดลำดับ
ตามตัวชี้ในเรื่องรายได้กลับมีลำดับชั้นสูง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากตำแหน่งของลำดับชั้น
ของบุคคลที่พิจารณาจากตัวชี้แต่ละชนิดอาจมีความไม่สอดคล้องเกิดขึ้นได้ เพราะตัวชี้แต่ละ
ตัวมีความสัมพันธ์กันมากไม่สามารถแยกกันได้เด็ดขาด^(๘) ดังนั้นจึงมีผู้สร้างมาตร
วัดที่ประกอบด้วยตัวชี้หลายตัว (Multiple-item indices) ได้แก่ตัวชี้ในเรื่องราย
ได้ การศึกษา อาชีพ สถานที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ สำหรับใช้วัดลำดับชั้นทางสังคมของ
บุคคล ดังเช่นมาตรวัดที่นำมาใช้ศึกษาชุมชนที่เรียกว่าดัชนีลักษณะสถานภาพ (Index
of Status Characteristic) ของ William Lloyd Warner^(๙) และเป็น
มาตรวัดที่ผู้เขียนใช้เป็นวิธีศึกษาวิธีหนึ่งสำหรับการศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งจะไดกล่าวถึง
รายละเอียดในบทต่อไป

แนวความคิดในการวิจัย

แนวความคิดสำคัญที่ใช่เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แนว
ความคิดเกี่ยวกับ "การจัดลำดับชั้นทางสังคม" (Social Stratification) ซึ่งมี
ผู้ให้ความหมายไวต่าง ๆ กัน บางคนให้ความหมายว่าเป็นสถานภาพ ตำแหน่ง หรือ

(๘) Jack L. Roach, Llewellyn Gross and Orville R. Gursslin, Social Stratification in the United States (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, Inc., 1969) p. 123

(๙)

W.L. Warner, M. Meeker and K. Eells, Social Class in America (Chicago: Science Research Associates, Inc., 1949) pp. 36 - 42

๘

บทบาทต่าง ๆ บางคนย้ำในเรื่องบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน และบางคนได้อธิบายความหมายพร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ (criteria) สำหรับการจัดลำดับชั้นไว้ชัดเจน^(๑๐) เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานของบุคคลเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งชั้น เนื่องจากแต่ละตำแหน่งจะมีรายได้เกียรติภูมิ และอำนาจแตกต่างกัน โดยทั่วไป ความหมายกว้าง ๆ ของการจัดลำดับชั้นทางสังคมคือ ระบบความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกในสังคม และเป็นลักษณะหนึ่งของการจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) ที่ช่วยให้เรามองเห็นภาพของโครงสร้างสังคมได้^(๑๑)

ลักษณะพื้นฐานของโครงสร้างสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคมนี้ S.N. Eisenstadt^(๑๒) ได้บรรยายไว้ว่า

ประการแรก หมายถึงระบบสังคมที่ประกอบด้วยบทบาทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน โดยผู้ที่อยู่ในบทบาทนั้น ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในทางงานที่แตกต่างกัน

ประการที่สอง หมายถึงสิ่งที่มีนักสังคมวิทยาเรียกว่า "รางวัล" (reward) ซึ่งแบ่งสรรปันส่วนให้แก่ผู้ปฏิบัติอยู่ในบทบาทเหล่านั้นมากน้อยไม่เท่ากัน

ประการที่สาม หมายถึงลักษณะที่ผู้ปฏิบัติอยู่ในบทบาทแต่ละบทบาท มีโอกาสไม่เท่ากันในการเปลี่ยนจากสถานภาพหรือบทบาทอย่างหนึ่งไปยังสถานภาพหรือบทบาทอีกอย่างหนึ่งที่มีระดับต่างจากเดิม ระดับสูง - ค่า ของสถานภาพหรือบทบาทแต่ละระดับจะจัดเป็น "ชั้น" หรือ strata ต่าง ๆ กัน

(๑๐) Roach, Gross and Gurslin, op.cit., p.11

(๑๑) John Biesanz and Mavies Biesanz, Introduction to Sociology (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1969) pp.173 - 174

(๑๒) S.N. Eisenstadt, "Prestige, Participation and Strata Formation" in J.A. Jackson, Social Stratification (Cambridge at the University Press, 1968) p.63

ลักษณะ "รางวัล" หรือผลตอบแทนตามแนวความคิดของ S.N.Eisenstadt นั้นหมายถึง ความนับถือ (esteem) ความเคารพยอมตาม (deference) อำนาจ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อยู่ในแต่ละตำแหน่ง ได้รับจากคนอื่น ซึ่งรวมกันเข้าเป็นลักษณะกว้าง ๆ ๓ ประการ คือ อำนาจ (power) ความมั่งคั่ง (wealth) และเกียรติภูมิ (prestige) เช่นเดียวกับที่ Max Weber^(๑๓) ได้เคยอ้างถึงไว้ว่า การจัดลำดับชั้นของสังคมต่าง ๆ มีพื้นฐานมาจากปัจจัย ๓ ประการ คือ การเป็นเจ้าของสินค้าทางเศรษฐกิจ (economic goods) การมีอำนาจทางการเมือง และการมีเกียรติภูมิหรือมีชื่อเสียงในสังคม และ Bredemeier กับ Stephenson^(๑๔) ยังได้ใช้ปัจจัย หรือตัวแปรเหล่านี้ที่พิจารณาการจัดลำดับชั้นทางสังคม โดยให้คำอธิบายในเรื่องการจัดลำดับชั้นทางสังคมว่าเป็นความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

๑. ความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการกระจายสินค้า (goods) และบริการ (service) ไปสู่สมาชิกในสังคม อันยังผลให้เกิดความแตกต่างในเรื่อง ตำแหน่งทางเศรษฐกิจของบุคคล โอกาสความก้าวหน้าในชีวิต ตลอดจนประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่อง ทักษะสติ ค่านิยม และทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อโอกาสที่จะพัฒนาความรู้ ความชำนาญและความสามารถของบุคคล ดังนั้นบุคคลในสังคมจึงมีความแตกต่างกันเพราะมีสิ่งดังกล่าวแล้วข้างต้นไม่เท่ากัน

(๑๓) Max Weber, From Max Weber : Essays in Sociology, Translated and Edited by Hans H. Gerth and C. Wright Mills, (New York : Oxford University Press, 1946) pp. 180 - 195

(๑๔) H.C. Bredemeier and R.M. Stephenson, The Analysis of Social Systems (New York : Rinehart and Winston, Inc., 1962) pp. 318 -

๒. ความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเกียรติภูมิ หมายถึงการประเมินความหมายของสถานภาพและบทบาทต่าง ๆ ทางสังคมในลักษณะสูง - ต่ำไม่เท่ากัน คนที่มีตำแหน่งหรือลำดับชั้นทางเกียรติภูมิไม่เท่าเทียมกัน มักจะมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจมองในแง่ของ การแต่งกาย กิริยาทาท่าง คำพูด แบบแผนการบริโภค การใช้เวลาวาง เหล่านี้เป็นต้น

๓. ความไม่เท่าเทียมกันทางด้านอำนาจ หมายถึงความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการกระจายประสิทธิภาพของคนที่จะทำตามแนวทางที่ต้องการ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม ประสิทธิภาพในที่นี้มีความหมายทั้งในด้านกาเอาอะไรจากคนอื่น และการทำให้คนอื่นยอมรับสิ่งที่เราต้องการให้รับ การมีอำนาจปรากฏได้ในหลายลักษณะ เช่น การมีอำนาจในทางนิติบัญญัติ การมีอำนาจในการต่อรอง หรือ การมีอำนาจตามหน้าที่ที่มีอยู่ (authority)

การแบ่งสรรปันส่วนในเรื่องทั้งสามที่กล่าวแล้ว ให้แก่ผู้ปฏิบัติบทบาทตามสถานภาพต่าง ๆ นั้น ย่อมเป็นไปตามค่านิยมที่แต่ละสังคมมีอยู่ ดังที่ Talcott Parson (๑๕) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า "การจัดลำดับชั้นทางสังคม คือผลที่เกิดขึ้นจากการระบวนการกระทำของมนุษย์ มนุษย์คือผู้ประเมินความหมาย (evaluator) ของสิ่งต่าง ๆ ในแง่การกระทำ และคุณภาพของสิ่งเหล่านั้น พื้นฐานของการประเมินความหมาย คือ ค่านิยม (common value) ที่มีอยู่ร่วมกันในสังคม สังคมดำรงอยู่ได้ จากการปฏิบัติตามตำแหน่งที่แตกต่างกัน ตำแหน่งบางตำแหน่งมีความสำคัญมากกว่าตำแหน่งอื่น เพราะเป็นตำแหน่งที่ต้องการความสามารถและความชำนาญมากกว่า เมื่อผู้ที่มีความสามารถ และความชำนาญสำหรับตำแหน่งนั้นมีจำนวนน้อย หรือหาได้ยาก ก็จะทำให้เกิดระบบการให้รางวัลสูงสำหรับตำแหน่งที่หายากนั้น"

สรุปรวมความได้ว่า การจัดลำดับชั้นทางสังคมเป็นระบบที่บุคคลในสังคมถูกประเมินให้อยู่ในลำดับชั้นที่แตกต่างกัน โดยมีหลักเกณฑ์ชี้ให้เห็นว่า ใครจะอยู่ในตำแหน่ง

(๑๕)

หรือลำดับชั้นที่มีเกียรติ หรือได้รับยกย่องว่าอยู่ในลำดับชั้นที่สูงกว่า ใครจะเท่ากัน หรือใครจะต่ำกว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน กล่าวคืออีกนัยหนึ่งว่า การพิจารณาลำดับชั้นทางสังคม มีเนื้อหาจากความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ แบบแผนของชีวิตในสังคม ความสะดวกสบาย และอำนาจที่สมาชิกในสังคมได้รับ ความแตกต่างในเรื่องลำดับชั้นและปัจจัยแห่งการแบ่งลำดับชั้น เป็นสิ่งที่เราต้องเผชิญอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน เช่น คนรวย-คนจน คนมีอำนาจมาก-คนมีอำนาจน้อย เป็นต้น

การศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคม หรือศึกษาลักษณะความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ หรือตัวชี้ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการวัดตัวชี้ที่นำมาใช้วัดลำดับชั้นทางสังคมเสมอ ๆ เช่น ตัวชี้ในเรื่อง รายได้ การศึกษา หรืออาชีพ เป็นต้น บุคคลที่มีสิ่งเหล่านี้คล้ายคลึงกัน หรือเหมือน ๆ กัน จะถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในลำดับชั้นเดียวกัน Marvin E. Olsen (๑๖) เป็นผู้ชี้ให้เห็นว่า ในสหรัฐอเมริกา มักจะใช้ตัวชี้ในเรื่องต่อไปนี้สำหรับวัดลำดับชั้นทางสังคม คือ

- (๑) เศรษฐกิจและสังคม (socioeconomic) เช่น อาชีพ การศึกษา หรือรายได้ของบุคคล
- (๒) อิทธิพลที่มีต่อสาธารณชน (public influence) วัดได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในดานการเมือง
- (๓) การมีชื่อเสียง (reputation) แสดงให้เห็นได้จากการยอมรับ (recognize) การเคารพยกย่อง (esteem) หรือการปฏิบัติตาม (deference) จากคนอื่น
- (๔) ชาติภูมิ (ethnicity) กำหนดจากเชื้อชาติ หรือการนับถือศาสนาของบุคคล

(๑๖)

Marvin E. Olsen, The Process of Social Organization (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1968) p. 193

(๕) แบบแผนการดำเนินชีวิต (style of life) แสดงออกให้เห็นได้จากความเป็นอยู่ หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ

(๖) ระดับสติปัญญา (level of intellectual) เห็นได้จากทัศนคติหรือรสนิยมต่าง ๆ ของบุคคล

ตัวชี้ที่ใช้วัดลำดับชั้นทางสังคมทั้ง ๖ อย่างนี้ ตัวชี้ประเภทแรกในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ได้นำมาใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ด้วย ส่วนตัวชี้ในเรื่องอื่น ๆ ไม่อาจนำมาใช้วัดลำดับชั้นทางสังคมในชุมชนที่ศึกษาได้ เนื่องจากคนชนบทมีแบบแผนการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกัน ไม่มีใครมีบทบาทอะไรเป็นพิเศษจนทำให้มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นนอกจากบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะมีบทบาทแต่เพียงการเป็นคนกลางทำหน้าที่ติดต่อการงานระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ราชการเท่านั้น ยิ่งตัวชี้ประเภทชาติภูมิด้วยแล้ว ไม่สามารถนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวัดได้เลย เพราะชุมชนที่ศึกษามีแต่คนไทยทั้งหมด

William Lloyd Warner นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันซึ่งถือกันว่าเป็นผู้ริเริ่มศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคมในชุมชนของสหรัฐอเมริกาอย่างมีระเบียบแบบแผนได้ใช้หลักเกณฑ์^(๑๗) ในเรื่อง อาชีพ ที่มาของรายได้ ชนิดของที่อยู่ และบริเวณที่อยู่อาศัยในการวัดลำดับชั้นทางสังคม หลักเกณฑ์ที่ Warner เคยใช้ในเรื่องอาชีพ ที่มาของรายได้ และชนิดของที่อยู่ ผู้ศึกษาได้นำมาปรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ (จะกล่าวถึงรายละเอียดอีกครั้งหนึ่งในบทต่อไป)

การศึกษาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับวัดลำดับชั้นทางสังคมของบุคคล เป็นวิธีศึกษาในแบบที่เรียกว่า Objective approach ลำดับชั้นทางสังคมที่พิจารณาด้วยวิธีนี้จะเป็นการจัดลำดับชั้นของบุคคล หรือเป็นการจำแนกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องต่าง ๆ ไปด้วยกัน เป็นการพิจารณาจากบุคคลภายนอกที่อาศัย

(๑๗)

Joseph A. Kahl and Kingsley Davis, The American Class Structure (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1957) p.42

หลักการในทางวิชาการเท่านั้น เพื่อที่จะทดสอบว่าลำดับความสูงต่ำของบุคคลที่วัดด้วยวิธีดังกล่าวนี้ เป็นลำดับความสูงต่ำที่สมจริงในชุมชนที่ศึกษาเองมองเห็นด้วยหรือไม่เพียงใด หรือเท่ากับเป็นการทดสอบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้วัดความสูงต่ำของบุคคลแบบ Objective approach มีความเหมาะสม หรือมีความถูกต้องสำหรับใช้วัดลำดับความสูงต่ำของบุคคลในชุมชนใดเพียงใด ผู้ศึกษาจึงอาศัยวิธีศึกษาแบบ Subjective approach ตามแนวความคิดของ William Lloyd Warner มาเป็นวิธีทดสอบโดยนำกลุ่มบุคคลที่ได้รับการจัดลำดับชั้นตามแบบ Objective approach มาสอบถามความคิดเห็นว่า แต่ละคนจัดลำดับชั้นให้กับตัวเองและคนอื่น ๆ ในชุมชนอย่างไร หลังจากนั้นจะได้พิจารณาเปรียบเทียบลำดับชั้นทางสังคมที่จัดโดยอาศัยวิธีศึกษาดังกล่าว

Marvin E. Olsen (๑๘) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าหน่วยพื้นฐานของการจัดลำดับชั้นทางสังคม หรือองค์การทางสังคมทั้งหมด (social organization) คือบทบาททางสังคม ซึ่งโดยหลักมูลฐานแล้วแต่ละบทบาทจะได้อำนาจ (power) เอกสิทธิ์ (privilege) และเกียรติภูมิ (prestige) แตกต่างกัน และบทบาทต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เกี่ยวของอย่างใกล้ชิดกับบุคคลผู้มีบทบาทเหล่านั้นในการศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคม ได้ใช้บุคคลเป็นหน่วยการวิเคราะห์ และในหลาย ๆ สังคม (social setting) อาจถือครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ เมื่อศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคม เพราะถือว่ากลุ่มสมมติ อำนาจ เอกสิทธิ์ และเกียรติภูมิในชุมชนรวมกัน บางครั้งการศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคม ถ้าจะใช้หน่วยที่ใหญ่กว่าครอบครัวเดี่ยวเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ก็อาจทำได้

สำหรับการศึกษาคั้งนี้จะใช้ "บุคคล" เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อหาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับพิจารณาระดับความสูง-ต่ำ ของบุคคล

(๑๘)

Olsen, op.cit., p. 192

แผนการวิจัย

แผนการวิจัย หรือวิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีออกทำงานสนาม (Field Work) ของผู้ศึกษาเอง ร่วมกับอาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากแผนกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การออกทำงานสนาม แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนที่อยู่ในขอบข่ายการศึกษา ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้อบรมพิจารณา (Editing) กำหนดรหัสและลงรหัส (Coding) ลงในแบบฟอร์ม (Coding sheet) แล้วนำไปเจาะบัตรและทวนสอบบัตร (Punching and Verifying) ลงในบัตร ไอ บี เอ็ม (I B M Cards) ตามรหัสที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นจึงนำบัตร ไอ บี เอ็ม ที่เจาะและตรวจสอบเรียบร้อยแล้วไปเข้าเครื่องนับแยกบัตร (Sorter) เพื่อนับจำนวน แล้วนำมาเสนอในรูปข้อมูลสถิติเพื่อแสดงถึงลักษณะการจัดลำดับชั้นทางสังคมตามระเบียบวิธีศึกษาที่เรียกว่า Objective approach หลังจากได้ลักษณะการจัดลำดับชั้นทางสังคมที่ศึกษาคววิทยีดังกล่าวแล้วจึงออกทำงานสนามระยะที่สอง ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนเดิม แต่เลือกศึกษาเฉพาะราย ตามแบบการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากระเบียบวิธีศึกษาที่เรียกว่า Subjective approach หลังจากนั้นจึงนำผลการศึกษาทั้งสองระยะมาใช้สำหรับวิเคราะห์ลักษณะการจัดลำดับชั้นทางสังคม

001380

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบข่ายการศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนชนบทขนาดเล็ก ที่สมาชิกในชุมชนทุกคนรู้จักซึ่งกันและกันอย่างทั่วถึง อาณาเขตของชุมชนไม่จำเป็นต้องเป็นอาณาเขตเดียวกับเขตของหมู่บ้านที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้จัดแบ่งไว้ ชุมชนหนึ่งอาจมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน หรือมี ๒-๓ หมู่บ้านก็ได้ ชุมชนที่เลือกเป็นเขตวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านขยาย อำเภอบางปะหัน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สาเหตุที่เลือกชุมชนแห่งนี้ เนื่องจากผู้เขียนเคยไปทำการ
วิจัยสนามมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี พอจะรู้จักคุ้นเคยกับชาวบ้าน และมีความรู้เกี่ยวกับฐานะ
ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ตลอดจนรู้อัตลักษณ์การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างชาวบ้านเป็น
อย่างดี ช่วยให้ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ ได้แยกพิจารณาเรื่องการจัดลำดับชั้นทางสังคมออกเป็น
๔ ส่วนคือ

๑. บทนำ เป็นส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผลงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวความคิดในการวิจัย แผนการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ตลอดจนวัตถุประสงค์
และประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยและนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
๒. ระเบียบวิธีในการวิจัย เป็นส่วนที่เกี่ยวกับ วิธีวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย การเลือกเขตวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และลักษณะทั่ว ๆ ไปของตัวอย่างที่ศึกษา
๓. เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ถึงการจัดลำดับชั้นทางสังคม ตามดัชนี
ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการแบ่งลำดับชั้นของตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด
๔. เป็นการวิเคราะห์ถึงการจัดลำดับชั้นทางสังคม จากข้อมูลในส่วนที่เป็น
ความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน พิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในชุมชนใช้จัดลำดับ
ชั้น ตลอดจนการมองลำดับชั้นของสมาชิกคนหนึ่งต่อสมาชิกคนอื่น ๆ และต่อตัวเอง
เปรียบเทียบกับลำดับชั้นตามดัชนีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิเคราะห์จะแสดง
ให้เห็นว่าการนำระเบียบวิธีวิจัย ที่เคยใช้ในต่างประเทศมาใช้กับสังคมไทยจะได้ผล
หรือไม่เพียงใด

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการวัดการจัดลำดับชั้นทางสังคมของชาวไทย
ในชนบท

๒. มุ่งที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่าหลักเกณฑ์ในการวัด การจัดลำดับชั้นทางสังคมตามทัศนชนบทเข้าใจ (subjective approach) กับหลักเกณฑ์การวัดตามที่อยู่ศึกษา กำหนดตามแนวความคิดทางวิชาการ (objective approach) จะมีลักษณะแตกต่างกัน หรือสอดคล้องกันอย่างไร
๓. เพื่อทดลองดูว่า วิธีศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคมของนักวิชาการชาวต่างประเทศ จะสามารถนำมาใช้กับสังคมไทยได้แค่ไหน เพียงไร
๔. มุ่งที่จะให้การศึกษาเรื่องนี้เป็นข้อเสนอแนะทางการศึกษาในเรื่องเดียวกัน แก่ผู้สนใจ ให้มีความรู้งว้างขวางขึ้นกว่าเดิม

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

๑. ช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวความคิดทางวิชาการของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา ชาวต่างประเทศว่าเมื่อนำมาใช้ศึกษากับสภาพในสังคมไทยแล้ว ควรจะปรับแต่งให้เหมาะสมเพียงใด
๒. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และเป็นแนวทางที่จะหาระเบียบวิธีศึกษาการจัดลำดับชั้นทางสังคมในชนบทไทย ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เมื่อจะมีการศึกษาในเรื่องแบบเดียวกันนี้อีกในอนาคต
๓. ช่วยให้ทราบว่าคนชนบทมองความสูงต่ำในสถานภาพทางสังคมของตนเองอย่างไร
๔. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่คนชนบท ใช้ในการจัดลำดับชั้นของตนเอง ซึ่งได้จากการศึกษาแบบ subjective approach อาจเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ศึกษาในเรื่องเดียวกันในชุมชนชนบทแห่งอื่น ๆ เพื่อทดสอบดูว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าว มีความถูกต้องพอที่จะถือเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับใช้พิจารณาลำดับชั้นของคนในชนบทไทยหรือไม่

๑๗. รายงานการวิจัยเบื้องต้นอาจเสนอเป็นเอกสารในสาขาวิชาสังคมวิทยา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- ลำดับชั้นทางสังคม หมายถึงลักษณะที่บุคคลในสังคมได้รับการจัดลำดับให้อยู่ในชั้นสูง-ต่ำไม่เท่าเทียมกัน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น หลักเกณฑ์ในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับพิจารณาความไม่เท่าเทียมกันนั้น
- หัวหน้าครัวเรือน หมายถึงผู้ที่ทำอำนาจหน้าที่ ในการตัดสินใจที่จะดำเนินการหรือสั่งให้สมาชิกในครัวเรือนทำงานต่าง ๆ ในครัวเรือนหนึ่งอาจมีมากกว่า ๑ ครอบครัวได้ และหัวหน้าครัวเรือนเป็นได้ทั้งหญิงหรือชาย
- อาชีพที่ใช้สมอง หมายถึงอาชีพที่ต้องอาศัยการมีความรู้ที่เคยได้เรียนมา เช่น อาชีพครู หรืออาชีพบริหารราชการประเภทอื่น
- อาชีพส่วนตัวใช้ความชำนาญ หมายถึงอาชีพที่ประกอบอาชีพดำเนินงานเป็นอิสระ ไม่ต้องขึ้นแก่ใคร และเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความสามารถ หรือความชำนาญพิเศษในการดำเนินการ เช่น อาชีพช่างไม้ ช่างตัดเสื้อ เป็นต้น
- อาชีพส่วนตัว หมายถึงอาชีพทุกชนิดที่ประกอบอาชีพดำเนินงานโดยอิสระ เช่น อาชีพ ทำนา ทำไร่ และค้าขาย
- อสังหาริมทรัพย์ หมายถึง ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับดิน และสิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวข้องกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
- สังหาริมทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์สินทั้งหลายอันอาจขนเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปแห่งอื่นได้ ไม่ว่าเคลื่อนด้วยแรงเค้นแห่งตัวทรัพย์สินนั้นเอง หรือเคลื่อนด้วยกำลังภายนอก
- ผู้ให้สัมภาษณ์ หมายถึงหัวหน้าครัวเรือน หรือภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย